

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
z dnia

**w sprawie zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z pomocy obrońcy,
jego wyboru w postępowaniu przyspieszonym oraz organizacji dyżurów
adwokackich**

Na podstawie art. 517j ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) organizację dyżurów adwokackich w postępowaniu przyspieszonym;
- 2) sposób zapewnienia oskarżonemu możliwości korzystania z obrońcy.

§ 2. Przy sądach rejonowych wprowadza się dyżury adwokatów w celu zapewnienia oskarżonym możliwości korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym, zgodnie z przepisami postępowania karnego.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U.: z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 240, poz. 2641 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363 i Nr 169, poz. 1416.

§ 3. 1. Adwokaci pełnią dyżury w czasie godzin urzędowania właściwego sądu rejonowego ustalonych dla zapewnienia niezwłocznego rozpoznawania spraw w postępowaniu przyspieszonym.

2. Z zastrzeżeniem ust. 3, adwokaci pełnią dyżur w siedzibie właściwego sądu rejonowego.

3. Na wniosek adwokata, prezes sądu rejonowego może mu zezwolić na pełnienie dyżuru w innym miejscu niż siedziba sądu rejonowego bacząc na konieczność niezwłocznego podjęcia obrony przez adwokata w postępowaniu przyspieszonym. W wypadku pełnienia dyżuru przez adwokata w innym miejscu niż siedziba sądu rejonowego, prezes sądu rejonowego ustala z adwokatem sposób bezpośredniego kontaktowania się pracowników sądu z adwokatem.

4. Dyżur, o którym mowa w ust 3, może być pełniony w kancelarii adwokackiej albo w innym miejscu, w warunkach stałego kontaktu telefonicznego.

5. Liczbę adwokatów pełniących dyżur ustala prezes właściwego sądu okręgowego po zasięgnięciu opinii okręgowej rady adwokackiej, uwzględniając okoliczności mogące mieć wpływ na ilość spraw rozpoznawanych w trybie przyspieszonym. Liczba adwokatów pełniących dyżury powinna uwzględniać godziny urzędowania danego sądu rejonowego, o których mowa w ust 1, i zapewnić oskarżonemu możliwość wyboru obrońcy.

§ 4. 1. Okręgowa rada adwokacka przedstawia prezesowi właściwego sądu rejonowego oraz prezesowi sądu okręgowego listę adwokatów pełniących dyżur.

2. Lista adwokatów, o której mowa w ust 1, powinna zawierać imię i nazwisko adwokata, adres kancelarii adwokackiej oraz numer telefonu zapewniającego stały kontakt telefoniczny z adwokatem pełniącym dyżur.

3. Prezes właściwego sądu rejonowego uzupełnienia listę adwokatów o wskazanie adresu miejsca pełnienia dyżuru i podaje ją do wiadomości właściwemu prokuratorowi rejonowemu i właściwemu komendantowi Policji.

§ 5. 1. Jeżeli podejrzany nie ma obrońcy z wyboru, organ przesłuchujący udziela podejrzanemu informacji o możliwości korzystania w postępowaniu przed

sądem rejonowym z pomocy obrońcy wybranego spośród adwokatów pełniących dyżur, w szczególności przez udostępnienie listy adwokatów pełniących dyżur albo spośród innych adwokatów, a także o tym, że jeżeli nie powoła obrońcy z wyboru, zostanie mu wyznaczony obrońca z urzędu.

2. Notatkę o udzieleniu informacji, o której mowa w ust. 1, oraz oświadczenie podejrzanego w przedmiocie powołania obrońcy dołącza się do wniosku o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym.

§ 6. 1. Przed powołaniem obrońcy w postępowaniu przed sądem rejonowym prezes tego sądu, na żądanie oskarżonego, umożliwia mu nawiązanie kontaktu z adwokatem spośród adwokatów pełniących dyżur albo spośród innych adwokatów.

2. Celem przygotowania się do obrony oskarżonemu oraz obrońcy zapewnia się w szczególności:

- 1) możliwość skorzystania z telefonu;
- 2) kontakt bez udziału osób trzecich i pod ich nieobecność;
- 3) kontakt w zamkniętym pomieszczeniu, znajdującym się w siedzibie sądu rejonowego;
- 4) możliwość zapoznania się z materiałami postępowania.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 12 marca 2007 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Uzasadnienie

Wprowadzenie do Kodeksu postępowania karnego nowego rozdziału, określającego postępowanie przyspieszone, w którym udział obrońcy jest obowiązkowy, spowodowało konieczność zapewnienia oskarżonemu, w drodze odpowiedniej regulacji prawnej, możliwości korzystania z pomocy obrońcy i jego wyboru.

W projektowanym rozporządzeniu wprowadza się w siedzibach sądów rejonowych dyżury adwokatów, które mają być pełnione w czasie, godzin urzędowania właściwego sądu rejonowego ustalonych dla zapewnienia niezwłocznego rozpoznania spraw w postępowaniu przyspieszonym.

Miejscem pełnienia dyżuru, co do zasady, jest siedziba sądu. Prezes sądu rejonowego może jednak na wniosek adwokata zezwolić mu na pełnienie dyżuru poza siedzibą sądu. Wtedy jednak musi być zapewniony stały kontakt telefoniczny adwokata z pracownikami sądu, co będzie przedmiotem ustaleń prezesa sądu rejonowego z adwokatem pełniącym dyżur.

Liczba adwokatów pełniących dyżur jest ustalana, po zasięgnięciu opinii okręgowej rady adwokackiej, przez właściwego prezesa sądu okręgowego, który uwzględniając godziny urzędowania w danym sądzie rejonowym, zapewnia w ten sposób oskarżonemu możliwość wyboru obrońcy. Listę adwokatów pełniących dyżur okręgowa rada adwokacka przekazuje prezesowi właściwego sądu rejonowego oraz prezesowi sądu okręgowego.

Proponuje się, żeby lista adwokatów zawierała imię i nazwisko adwokata, adres kancelarii adwokackiej oraz numer telefonu zapewniający stały kontakt z adwokatem pełniącym dyżur.

Organ przesłuchujący podejrzanego ma obowiązek poinformować go o możliwości wyboru obrońcy spośród adwokatów pełniących dyżur albo spośród innych adwokatów oraz o prawie do wyznaczenia mu obrońcy z urzędu, o ile nie powoła on obrońcy z wyboru. Z czynności tej sporządza się notatkę, którą dołącza się do wniosku o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym wraz z oświadczeniem podejrzanego w przedmiocie powołania obrońcy.

Prezes sądu rejonowego przed powołaniem obrońcy zobowiązany jest na żądanie oskarżonego, umożliwić mu nawiązanie kontaktu z adwokatem spośród adwokatów pełniących dyżur albo spośród innych adwokatów. Nadto jest zobowiązany do zapewnienia obrońcy warunków do przygotowania się do obrony, w tym zwłaszcza kontaktu z oskarżonym pod nieobecność innych osób.

Omawiane regulacje zapewnią udział obrońcy w postępowaniu przyspieszonym i zapobiegą nieuzasadnionemu przedłużaniu tego postępowania wyłącznie z powodu nieobecności obrońcy lub niemożności jego wyznaczenia.

Przewiduje się, że projektowane rozporządzenie wejdzie w życie w dniu 12 marca 2007 r. tj. w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 226, poz. 1648) wprowadzającej tryb postępowania przyspieszonego.

Ocena skutków regulacji

1. Podmioty, na które będzie oddziaływała ustawa

Projektowane rozporządzenie oddziaływać będzie na adwokatów.

Przechodząc do oceny skutków regulacji wynikających z uchwały Rady Ministrów Nr 49 z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221 z późn. zm.) wskazać należy, że projektowane rozporządzenie nie wpłynie na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki, a także na sytuację i rozwój regionów.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych

Projekt rozporządzenia został poddany konsultacjom z Sądem Najwyższym, Krajową Radą Sądownictwa, Naczelną Radą Adwokacką, Krajową Radą Radców Prawnych.

Z uwagi na przedmiot regulacji rozporządzenia projekt ten nie był poddany konsultacjom społecznym w szerszym zakresie.

W ramach konsultacji uwagi zgłosiła Naczelna Rada Adwokacka i Sąd Najwyższy.

Podnoszono, że nie sprecyzowano czasu pełnienia dyżuru przez adwokata.

Nie można zgodzić się z tą uwagą. W rozporządzeniu określono, że adwokaci pełnią dyżur w czasie godzin urzędowania właściwego sądu rejonowego ustalonych dla zapewnienia niezwłocznego rozpoznawania spraw w postępowaniu przyspieszonym.

Wątpliwości budził przepis, nakładający na adwokatów obowiązek pełnienia dyżuru w siedzibie właściwego sądu rejonowego. W wyniku tej uwagi wprowadzono przepis, zgodnie z którym na wniosek adwokata, prezes sądu rejonowego będzie mógł mu zezwolić na pełnienie dyżuru w innym miejscu ale pod warunkiem zapewnienia przez adwokata stałego kontaktu telefonicznego z pracownikami sądu.

Opiniujący podnosili, że nie stworzono adwokatowi jakichkolwiek ułatwień w dostępie do akt sprawy czy kontaktu z oskarżonym. Uwzględniając tą uwagę doprecyzowano przepisy w tym zakresie. W celu przygotowania się do obrony oskarżonemu oraz obrońcy zapewnia się w szczególności: możliwość skorzystania z telefonu, kontakt bez udziału osób trzecich i pod ich nieobecność, możliwość zapoznania się z materiałami postępowania.

Podnoszono również, że nie określono kto będzie ponosił koszty pełnienia dyżuru przez adwokata.

W rozporządzeniu nie określono kosztów związanych z pełnieniem dyżuru przez adwokata, ponieważ delegacja ustawowa zawarta w art.517j Kodeksu postępowania karnego do wydania tego rozporządzenia nie przewiduje określenia tych kosztów. Zatem wprowadzenie tej kwestii wykracza poza zakres delegacji ustawowej do wydania tego rozporządzenia.

Należy jednak wskazać, że wydatki związane z obroną są określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348).

3. Wpływ ustawy na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny

Projektowane rozporządzenie nie spowoduje skutków na rynku pracy w sferze konkurencyjności wewnętrznej i zewnętrznej gospodarki oraz pozostanie bez wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

Skutki finansowe dla budżetu sądów powszechnych spowoduje obligatoryjny udział obrońcy z urzędu w postępowaniu przyspieszonym.

Podobnie jak nie jest znana liczba spraw, które będą prowadzone w postępowaniu przyspieszonym, nie jest też znana ilość tych spraw, w których sprawcy nie będą korzystać z pomocy ustanowionego przez siebie obrońcy. Przyjęto zatem założenie, że z liczby 150 000 spraw rozpoznawanych w postępowaniu przyspieszonym, w co najmniej 100 000 z nich koniecznym będzie wyznaczenie obrońcy z urzędu. Przy takim założeniu wydatki na wynagrodzenia adwokatów za pomoc prawną świadczoną z urzędu mogą wynieść na początku obowiązywania regulacji co najmniej 46 153 tys. zł, czyli 23 000 tys. zł w 2006 r., z tym że warto pamiętać, iż skazany sprawca przestępstwa, co do zasady, ponosi koszty postępowania karnego.

Zatem wejście w życie projektowanej regulacji spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa w części 15 – „Sądy powszechne”. Wydatki te, przez dokonanie odpowiednich przeniesień wydatków w tej części, znajdą zabezpieczenie w planach finansowych sądów na 2007 r., a zatem nie spowodują skutków finansowych dla budżetu państwa na ten rok w rozumieniu art. 40 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.).

Podstawą szacunków wzrostu wydatków budżetu państwa z powyższego tytułu w wymienionej wyżej kwocie jest także założenie, że liczba przestępstw o charakterze chuligańskim w 2007 r. nie wzrośnie w porównaniu do lat ubiegłych. W konsekwencji można przyjąć, że zdecydowana większość spraw, które będą rozpatrywane w postępowaniu przyspieszonym, będzie wynikiem przejęcia znacznej części spraw rozpatrywanych już w chwili obecnej przez sądy. Należy zatem przypuszczać, że znaczna część wydatków na wynagrodzenia adwokatów

wyznaczanych z urzędu do reprezentowania oskarżonych sądzonych w trybie przyspieszonym zostanie sfinansowana w ramach „przesunięcia” środków budżetowych przeznaczonych na pomoc prawną z urzędu zasądzanych obecnie przez sądy.

Jednak z uwagi na charakter oraz zakładany tryb rozpatrywania spraw przez sądy należy zakładać, że w porównaniu do spraw trafiających obecnie na wokandę sądów odsetek spraw, w których sądy będą wyznaczać obrońcę z urzędu będzie wyższy, dlatego też założono wzrost wydatków na ten cel.

4.Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Materia projektowanej nowelizacji leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.